

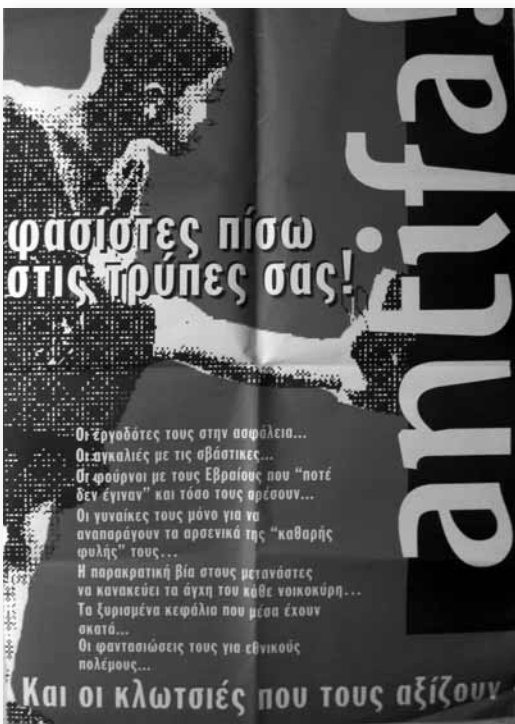

Up against the wall!

Αφίσες, μνήμη και αντιφασιστική προπαγάνδα στη μπρόσολη Αθήνα (2004-2014)

1. Φασίστες πίσω στις τρύπες σας!

Η πρώτη αφίσα με την υπογραφή antifa τυπώθηκε στα τέλη του 2004. Καθώς την ανασύραμε από το σκονισμένο κιβώτιο με την παλαιοντολογία μας φάνηκε ότι ήταν εκπληκτικά ενδεικτική. Κατ' αρχάς αισθητικά: η αφίσα είχε έντονο κόκκινο φόντο· το ένα τέταρτο της καλυπτόταν από τη φωτογραφία ενός πιτσιρικά που είχε μπει στο φώτοσσοπ για ρεκτιφιέ. Ο πιτσιρικάς είχε φωτογραφηθεί ενώ κλώτσαγε κάτι, το σώμα του λοιπόν ήταν εν κινήσει. Επίσης ο πιτσιρικάς ήταν μπλε, γιατί η συνέλευση που είχε εγκρίνει την έκδοση της αφίσας είχε μεν δώσει λευκή επιταγή στο γραφίστα, απ' την άλλη όμως τον είχε προειδοποιήσει ρητά να αποφύγει το συνδυασμό άσπρο, μαύρο, γκρι· επίσης του είχε τονίσει να μη διανοηθεί να βάλει οποιουδήποτε είδους σκίτσο με πρόσωπα παραμορφωμένα από οργή, λύκους που ουρλιάζουν, αετούς που πετάνε κλπ κλπ. Στα αξιοσημείωτα του πράγ-

ματος ήταν ότι η υπογραφή έπιανε το άλλο τέταρτο της επιφάνειας. Η αφίσα είχε τυπωθεί σε χαρτί βέλβη και μάλιστα ομοφώνως, μιας και το χασαπόχαρτο δε μας φαινόταν ταιριαστό για τα γούστα μας. Για τίτλο σοφιστήκαμε το κατανοητότατο σύνθημα «φασίστες πίσω στις τρύπες σας!», δίχως να φανταζόμαστε πόσο διάσημο θα γινόταν πέντε χρόνια αργότερα. Το δε κείμενο της αφίσας ελάχιστα θύμιζε τις «βαριές» πολιτικές αναλύσεις με τις οποίες ήταν διακοσμημένοι οι τοίχοι των Εξαρχείων. Εν ολίγοις ήταν μια αφίσα που είχε σα θέμα της τους φασίστες, και μάλιστα είχε αποφασίσει να το πραγματευτεί με ένα κείμενο μικρό, σπιντάτο και παιχνιδιάρικο. Το κείμενο έλεγε:

Οι εργοδότες τους στην ασφάλεια...
 Οι αγκαλιές με τις σβάστικες...
 Οι φούρνοι με τους Εβραίους που «ποτέ δεν έγιναν» και τόσο τους αρέσουν...
 Οι γυναίκες τους μόνο για να αναπαράγουν τα αρσενικά της καθαρής φυλής τους...
 Η παρακρατική βία στους μετανάστες να κανακεύει τα άγχη του κάθε νοικοκύρη...
 Τα ξυρισμένα κεφάλια που μέσα έχουν σκατά...
 Οι φαντασιώσεις τους για εθνικούς πολέμους...
 Και οι κλωτσιές που τους αξίζουν

Φυσικά, η αισθητική όψη του ζητήματος είναι απλώς το επιφανόμενο. Η ουσία ήταν πως πίσω απ' τις διχρωμίες και τα παιδάκια που κλωτσάνε μπορούσε να διακρίνει κανείς να γεννιέται μια πολιτική γνώμη και την ίδια στιγμή μια γνώμη για την οργάνωση. Χρειάζεται βέβαια να είμαστε προσεκτικοί. Η πρώτη μας αφίσα εκδόθηκε 10 χρόνια πίσω, συνεπώς δεν πρέπει να γίνεται αντιληπτή με τα μάτια του σή-

μερα. Αντίθετα, ο συνδυασμός περιεχομένου, αισθητικής και ημερομηνίας έκδοσης μας βοηθάει να καταλάβουμε διάφορα για την αρχική πολιτική μας κατάσταση.

Κατ' αρχάς η ίδια η θεματολογία αυτού του σύντομου κειμένου, ήταν μια μαχητική υπενθύμιση ότι ο φασισμός δεν είναι «μερικό ζήτημα», όπως αρέσκονταν να τον αποκαλούν οι πάνσοφοι διανοητές της εποχής· ο φασισμός και ο ρατσισμός συνδέονταν με το φύλο και με τον πόλεμο, γιατί αυτό ήταν το πολιτικό σκεπτικό πίσω από τις πρώτες antifa ομάδες: ότι η εναντίωση στους ναζιστές μπορεί να ανοίξει σα βεντάλια σε μυριάδες άλλες αντιθέσεις της καπιταλιστικής κοινωνίας. Και ότι, ακριβώς γι' αυτό, η ανάδειξη και η μάχη εναντίον του φασισμού, δεν ήταν ευκαιριακό ζήτημα του είδους «είδα έναν καράφλα», αλλά απαιτούσε μόνιμη πολιτική οργάνωση.

Κατά δεύτερον, αυτή η εναντίωση δεν ήταν ανάγκη να εκφράζεται με ύφος βαρύ κι ασήκωτο και μακρόσυρτες αναλύσεις αμφιβόλου ποιότητας. Αντίθετα, οι μικρές κοφτές προτάσεις, το χιούμορ, η παιχνιδιάρικη διάθεση ήταν κι αυτά τρόποι να ερμηνεύεις και εχθρεύεσαι το φασισμό. Τέλος η υπογραφή: αφενός το τεράστιο μέγεθός της ήταν μια κάπως άτσαλη προσπάθεια να δηλωθεί πολιτικό παρών κι αφετέρου και πιο σημαντικά η επιλογή της λέξης antifa και η ανάδειξη της στο ένα τέταρτο της αφίσας σκόπευε να υποδηλώσει μια κάποιοι είδους μονιμότητα. Έχοντας εξαρχής απορρίψει τη λογική της υπογραφής μιας χρήσης, και δίχως να ψηνόμαστε καθόλου με ακαταλαβίστικες λέξεις ή βαρύγδουπους σιδηρόδρομους που τόσο συχνά χρησιμοποιούνταν στη θέση της υπογραφής επιλέξαμε την υπογραφή antifa. Εντωμεταξύ βέβαια, δε θέλαμε απλώς να δηλώσουμε ότι ήμασταν αντιφασίστες κι αντιφασίστριες, αλλά εξίσου ότι η υπογραφή μας (δηλαδή η πολιτική και οργανωτική μας κατάσταση) εφεξής θα κοσμούσε με διάφορους τρόπους την πόλη μας.

Όπως θα δούμε βέβαια παρακάτω, υπήρχε ένα σημαντικό προβληματάκι.

2. Ο superman της εθνομαλακίας!

Για να καταλάβει κανείς τους λόγους που η παραπάνω αφίσα μας είχε φανεί καλή ιδέα την εποχή της κυκλοφορίας της θα πρέπει να έχει υπόψη του το ζόφο της περιόδου. Εν τάξει: μέσα στο διάστημα που ξεκίνησε από το Μάη και τελίωσε το Σεπτέμβρη του 2004 είχαν προλάβει να συμβούν: α) ο εθνικός παροξυσμός λόγω της συμμετοχής του Σάκη Ρουβά στη Eurovision (Μάης) β) η μακρά πορεία μέχρι την κατάκτηση του ευρωπαϊκού πρωταθλήματος από την ποδοσφαιρική ομάδα της εθνικής Ελλάδος (Ιούνιος -Ιούλιος) γ) οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αθήνα (Αύγουστος) δ) η ήττα της εθνικής Ελλάδος που πριν λίγο καιρό είχε κατακτήσει το ευρωπαϊκό

Καταχαρούμενος και εντελώς πλίσθιος! Ουρλιάζει και δεν ξέρει γιατί! Πηδάει γύρω γύρω ντυμένος καρνάβαλος! Στο τέλος βαριέται και ξεενervώνει! Κυκλοφορεί στα περίπτερα της Ομόνοιας τις νύχτες του εθνικού θριάμβου! Μην τον χάσετε!

Συνεργασία αντιφασιστικών ομάδων

πρωτάθλημα από την εθνική Αλβανίας (Σεπτέμβριος). Όποιος είχε την ατυχία να ζει στην Αθήνα εκείνους τους ζοφερούς πέντε μήνες είχε βλαστημήσει την ώρα και τη στιγμή: κάθε τρεις και λίγο χιλιάδες έως και δεκάδες χιλιάδες πατριώτες κατέβαιναν στο κέντρο της πόλης (πολλές φορές και στις γειτονιές της) μαζί με τις σημαίες τους, γκάριζαν πατριωτικά συνθήματα και έψελναν τον εθνικό ύμνο (για όσους εκτιμούν τους συμβολισμούς, ας αναφέρουμε ότι αυτό συνέβη και γύρω από την πλατεία των Εξαρχείων). Τις πιο πολλές φορές οι πατριωτικές φιέστες κατέληγαν σε πογκρόμ εναντίον των μεταναστών εργατών, με μικρότερη ή μεγαλύτερη συμμετοχή, με αποκορύφωμα εκείνο του Σεπτεμβρίου του 2004 που είχε πανελλαδικό χαρακτήρα, δεκάδες τραυματίες και τουλάχιστον έναν νεκρό Αλβανό.

Οπότε, περισσότερο από αισθήματα ασφυξίας, παρά από θεωρητικό ενδιαφέρον τυπώσαμε και κολλήσαμε τον «Superman της εθνομαλακίας». Η κεντρική φιγούρα της αφίσας ήταν ένας ανώνυμος φασίστας που τον είχαμε φωτογραφήσει την περίοδο των μεγάλων εθνικών πανηγυριών. Ο πρωταγωνιστής μας είχε τυλίξει στο λαιμό του μια τεράστια ελληνική σημαία, έτσι που έμοιαζε με τη μπέρτα του Superman. Ο τίτλος είχε μπει και πάλι με τεράστια γράμματα. Αυτή τη φορά η υπογραφή είχε λάβει το ξενέρωτο όνομα «συνεργασία αντιφασιστικών ομάδων» μιας και στην κατασκευασμένη του εθνικού πλήθους πλέον συνεισφέροναν κι άλλες ομάδες που είχαν εντωμεταξύ δημιουργηθεί, δίχως όλα τα μέλη τους να εκτιμούν την δική μας αντίληψη περί υπογραφών.

Κατά τα άλλα το κείμενο ήταν στη γνωστή γραμμή. Αντιγράφουμε επί λέξει:

Ο superman της εθνομαλακίας τώρα σε νέες περιπέτειες!

Καταχαρούμενος κι εντελώς ηλίθιος!

Ουρλιάζει και δεν ξέρει γιατί!

Πηδάει γύρω γύρω ντυμένος καρνάβαλος!

Στο τέλος βαριέται και ξεενώνει!

Κυκλοφορεί στο περίπτερο της Ομόνοιας τις νύχτες του εθνικού θριάμβου!

Μην τον χάσετε!

Χρειάζεται να επιμείνουμε εδώ. Είναι αλήθεια ότι καθώς συζητάγαμε για τον τρόπο με τον οποίο θα μιλάγαμε δημόσια είχαμε φροντίσει επιμελώς να αποφύγουμε την ξύλινη γλώσσα και το βερμπαλισμό που τόσο μισούσαμε να ανιχνεύουμε στις πολιτικές αφίσες της εποχής. Και είναι εξίσου αλήθεια ότι η σπιντάτη γραφή κόλλαγε πιο πολύ με την προσωπική και πολιτική ιδιοσυγκρασία μας. Κατά τα άλλα, το περιεχόμενο ήταν αυτό που θα ανέμενε κανείς από τις δυνατότητες και τις αδυναμίες μας. Από τη μια, η όποια θεωρητική μας συγκρότηση, φερμένη από την ιταλική αυτονομία των 60's-70's, εστίαζε στην υποκειμενικότητα της εργατικής τάξης, στο αποκλειστικό της προνόμιο να κατασκευάζει την ιστορία με τις αρνήσεις της. Από την άλλη όμως, η άμεση εμπειρία μας, έδειχνε πως είχαμε να κάνουμε με μια, τρόπον τινά αντίστροφη διαδικασία: οι κανίβαλοι που γέμιζαν τους δρόμους της πόλης δεν «έφτιαχναν ιστορία με τις αρνήσεις τους»; έστρωναν το δρόμο προς τα σκοτάδια. Αυτό όμως δεν σήμαινε ότι θα τους αρνιόμασταν την υποκειμενικότητά τους, το ιστορικό τους βάρος, την ευθύνη για τις πράξεις τους.

Ούτε από την άλλη θα αρνιόμασταν ότι αυτή η κοινωνία ήταν μια εμπόλεμη κοινωνία. Αυτή η αφίσα, εκτός από τον superman, διαθέτει και έναν δεύτερο, κρυμμένο πρωταγωνιστή: τον αναγνώστη της, ένα υποκείμενο ικανό να καταλάβει το γελοίο και το επικίνδυνο του πράγματος, μια κρυφή δυσφορία που αδυνατούσε να εκφραστεί, πλακωμένη από τον αριστερό εκθειασμό των «πατριωτικών εκδηλώσεων του ελληνικού λαού». Αυτή ήταν η τότε αντίληψή μας για τον φασισμό: από τη μια βλέπαμε μια γενική κραυγαλέα εκδήλωση εμπρόθετων φασιστικών υποκειμένων, από την άλλη όμως βλέπαμε μια μικρότερη, υπόγεια αντίθεση που επιθυμούσε να εκφραστεί. Είχαμε αποφασίσει να απευθυνόμαστε στο ένα μισό αυτής της πόλωσης αναδεικνύοντας το άλλο της μισό. Και ήμασταν πεισμένοι ότι αν δεν το κάναμε εμείς, δεν θα το έκανε κανείς άλλος (δικίο είχαμε).

Αυτά όσον αφορά τα θετικά του πράγματος. Γιατί κατά τα άλλα, για όποιον είχε μάτια να δει, οι αδυναμίες μας έλαμπαν σα πυρολαμπίδα στο σκοτάδι. Ο «Superman της εθνομαλακίας» αναδεικνύει ανάγλυφα το επίπεδο στο οποίο βάζαμε την κόντρα, το οποίο με τη σειρά του είχε προέλθει από χρόνια εξοικείωση με τη μεθοδολογία αντιφασιστικού εμπειρισμού. Είχαμε πάρει διδακτορικό εντοπίζοντας την κοινωνική προέλευση του φασισμού και μετατρέποντάς τη σε απέχθεια και μίσος ταξικό απέναντι στους μικροαστούς και τους καράφλες, αλλά την ίδια στιγμή αποτυχαίναμε συστηματικά να διακρίνουμε την κρατική εμπλοκή και να οργανώσουμε την εχθρότητά μας εναντίον της. Η απουσία οποιασδήποτε θεωρητικής κληρονομιάς για τη φύση του κράτους, η θεαματική φτώχεια των εγχώριων ταξικών αναλυτικών εργαλείων για την ιστορία και τέλος η ροπή προς τη διανοητική ευκολία στάθηκαν παράγοντες καταλυτικοί για να αντιμετωπίσουμε το φασισμό αποκλειστικά ως φαινόμενο της καθημερινής εμπειρίας. Ο Superman είναι ένας εχθρός προσωποποιημένος, με το στανιό προσγειωμένος στο ανθρώπινο μέτρο, εχθρός γήινος γι' αυτό και κατανοητός. Βλέπαμε τη βάση του φασισμού· σωστό. Αδυνατούσαμε να διακρίνουμε την κρατική οργάνωση αυτής της βάσης· θανάσιμο σφάλμα.

Δεν κάνουμε την αυτοκριτική μας εδώ για να παραστήσουμε τους μεγαλόψυχους. Όχι! Όσα γράφουμε σ' αυτή τη στήλη για την ιστορία του antifa στην Ελλάδα στόχο έχουν να βοηθήσουν κι άλλους κι άλλες που σκέφτονται και δρουν σαν κι εμάς. Δεν κοιτάμε λοιπόν να εξιστορούμε αυτά τα 10 χρόνια σαν ηρωική αυτοεπιβεβαίωση, αλλά σαν το αποτέλεσμα μιας θεωρητικής και πρακτικής διαδικασίας με μικρούς θριάμβους και κραυγαλέες αποτυχίες.

Η προσέγγισή μας ήταν τίμια ως προς τα κίνητρά της και βραχυπρόθεσμα αποτελεσματική πολιτικά, πλην όμως ακατάλληλη να αντιταχτεί στους πραγματικούς κοινωνικούς μετασχηματισμούς που άλλαζαν εκ βάρων το ελληνικό κράτος και την ελληνική κοινωνία. Στις αφίσες, αλλά και στη γενικότερη θεωρητική παραγωγή, της πρώτης antifa περιόδου η

Αντιφασισμός στην εποχή των κανιβάλων

Ετούτη η αφίσα εκδόθηκε το Φλεβάρη του 2006. Καλούσε στην πρώτη antifa εκδήλωση, η οποία στην πραγματικότητα ήταν κάτι σαν την πρώτη δημόσια αυτοπαρουσίασή μας. Η αφίσα τιτλοφορούνταν «αντιφασισμός στην εποχή των κανιβάλων» και το κείμενό της πήγαινε ως εξής:

«... αλλά υπάρχει και το άλλο κομμάτι της αλήθειας. Ο φασισμός δεν είναι μόνος του. εκεί, αλλά απέναντί του, εκεί, σε κάθε στιγμή του χρόνου, σε κάθε μέρος του τόπου, εκεί, στο κέντρο των κοινωνικών σχέσεων, εκεί, μέσα σ' αυτόν το σάπιο κόσμο της εξουσίας για την εκμετάλλευση βρίσκονται και οι αρνήσεις του, αρνήσεις δειλές, πολλές φορές σιωπηλές, αρνήσεις όμως ζωντανές που εγγυώνται τη ζωντάνια της ιστορίας. Μένει να εκδηλωθούν αυτές που δεν εκδηλώθηκαν. Μένει να συγκροτηθούν και να συλλογικοποιηθούν κόντρα στην καπιταλιστική συνθήκη. Μένει να περάσουν στην επίθεση. Αυτό είναι το antifa! Antifa σημαίνει επίθεση! Επίθεση κόντρα στον φασισμό στο μοριακό επίπεδο των σχέσεων και γι' αυτό το λόγο επίθεση συνολική...»

Ο προσεκτικός αναγνώστης θα έχει ήδη καταλάβει την πολιτική και οργανωτική μας κατάσταση. Ετούτη η αφίσα καλούσε σε μια πολιτική εκδήλωση, η οποία δεν είχε ακριβώς θέμα... Ακόμη χειρότερα το θέμα της εκδήλωσης ήμασταν εμείς... Με μία έννοια βέβαια ο προσεκτικός αναγνώστης μπορεί να καταλάβει και το γενικότερο επίπεδο του χώρου. Το γεγονός ότι διοργανώναμε μια εκδήλωση για να μιλήσουμε για εμάς («Αυτό είναι το antifa! Antifa σημαίνει επίθεση»!) δείχνει από την ανάποδη ότι έπρεπε να δικαιολογήσουμε την πολιτική μας κατεύθυνση. Να βρούμε το θάρρος να εξηγήσουμε την επικαιρότητα του αντιφασισμού και κατά συνέπεια την επικαιρότητα του φασισμού. Κι όλα αυτά το 2006!

Κατά τα άλλα θα πρέπει να έχει γίνει ήδη εμφανής από την πρώτη κιόλας ανάγνωση η πλήρης απουσία οποιοσδήποτε αναφοράς στο ελληνικό κράτος και στις πολιτικές του. Κι αντίστροφα η εννόηση του φασισμού σα μια πανούκλα των κοινωνικών σχέσεων, σαν ένα αποκλειστικό προϊόν της ελληνικής μικροαστικής τάξης. Έχουμε την εντύπωση ότι με τον καιρό διορθωθήκαμε.

μαφιοζοποίηση, για παράδειγμα, των ηθών και των πρακτικών ευρύτατων κομματιών της ελληνικής κοινωνίας δε θα βρεθεί πουθενά καταγεγραμμένη, ακριβώς γιατί η πολιτική συνειδητοποίηση του φασισμού και του αντιφασισμού βρισκόταν ακόμη σε εμβρυακό στάδιο. Το ίδιο ακριβώς συνέβη και με μια σειρά άλλων ζητημάτων που αφορούσαν την ιμπεριαλιστική ελληνική εξωτερική πολιτική και την ιστορία της, τις κρατικές πολιτικές περί μετανάστευσης, τη μετατροπή του ελληνικού κράτους σε ένα κανονικό κράτος-μαφία, τη στρατιωτικοποίηση των μηχανισμών πρόνοιας, τις εσωτερικές πολιτικές αστυνόμευσης κλπ κλπ.

Τη θέση τους, αντίθετα, αναπλήρωνε η αστεία, η καθημερινή, η απτή όψη του ζητήματος. Αφίσεις με φερμαρισμένα μπλουζάκια, *superman* της εθνομαλακίας, ειρωνεία και ατακαδόρικη προσέγγιση. Το μισό αυτής της προσέγγισης ήταν από επιλογή· το άλλο μισό ήταν από αδυναμία.

3. Η μητρόπολη και η ανάλυση

Την περίοδο μετά το Δεκέμβρη του 2008 διάφοροι σύντροφοι με λεπτή αίσθηση του χιούμορ, είχαν κυκλοφορήσει ένα αστείο για την πάρτη μας. Η ερωταπάντηση στην οποία πρωταγωνιστούσαμε πήγαινε ως εξής: «Τι έκαναν οι *antifa* το Δεκέμβρη; Κόλλαγαν αφίσεις»!!! Το υπονοούμενο εδώ ήταν ότι ακόμη και μέσα στον τεράστιο χαμό που συνέβη τις μέρες του Δεκέμβρη, εμείς αποδεικνυόμασταν ανίκανοι να προσαρμοστούμε στις νέες συνθήκες κι η απόδειξη ήταν ότι συνεχίζαμε να κάνουμε αφισοκόλληση. Η αλήθεια είναι ότι τον πρώτο καιρό το χιούμορ των συντρόφων μας είχε φανεί εξαιρετικά κακοπροαίρετο. Με τον καιρό βέβαια σταματήσαμε να τσαντιζόμαστε, πάψαμε να το αντιλαμβάνομαστε σα προσβολή και φυσικά ανταποδώσαμε στα ίσια κι ακόμα πιο εκλεπτυσμένα.

Όλα αυτά βέβαια είναι η χαβαλεδιάρική διάσταση. Γιατί η ουσία είναι πως στα χρόνια που μεσολάβησαν απ' την περίοδο του «φασίστες πίσω στις τρύπες σας» και του «*Superman* της εθνομαλακίας» το πρότζεκτ της αφισοκόλλησης είχε αποκτήσει μονιμότητα στο χρόνο και πυκνότητα στο χώρο. Αλλά κυρίως είχε αλλάξει πολιτικό προσανατολισμό.

Όσον αφορά το τεχνικό σκέλος: Η σταθερή παρέμβαση στους τοίχους της Αθήνας, όλο και περισσότερο έπαυε να είναι αποτέλεσμα ατομικού βολонταρισμού και μετατρέποταν σε διαδικασία συλλογικού σχεδιασμού που πλέον έχει φτάσει ν' αφορά μερικούς δεκάδες συντρόφους και συντρόφισσες. Οι χώροι και οι χρόνοι της μητρόπολης μπήκαν στο μικροσκόπιο, τεμαχίστηκαν με τη βοήθεια του χάρτη και των διάφορων επιπέδων ατομικής εμπειρίας και συζητήθηκαν ως πολιτικές συντεταγμένες. Αυτή η εμπειρία ήταν φοβέρα διδακτική: μαθαίνονταν να κολλάμε την πόλη μας στην ουσία μαθαίνουμε λεπτομερώς τον πολεοδομικό και κοινωνικό ιστό των γειτονιών μας. Με τη σειρά της αυτή η γνώση, καθώς γινόταν ταυτόχρονα κτήμα όλων των ομάδων αφισοκόλλησης μας τροφοδοτούσε με χρήσιμες κατευθύνσεις κι ιδέες για την πολιτική παρέμβαση.

Όσον αφορά το πολιτικό σκέλος: Καθώς οι γνώμες μας για τον φασισμό και τα εργαλεία για αντιφασιστική χρήση αποκτούσαν σταθερότερο και βαθύτερο χαρακτήρα, εν ολίγοις καθώς η ιδέα ότι ο φασισμός, που στα μάτια μας ταυτιζόταν με τον ελληνικό μικροαστικό κανιβαλισμό, έδινε τη θέση της στη συλλογική επεξεργασία των πολιτικών της παρανομοποίησης που ακολουθούσε το ελληνικό κράτος, του φασισμού ως ιστορική διαδικασία, των ιδεών περί συνέχειας του ελληνικού κράτους και των μηχανισμών του, οι διαφορές στη στόχευση και στη θεματολογία έγιναν τόσο εμφανείς που βγάζουν μάτι. Για παράδειγμα, οι τελευταίες πέντε αφίσες της αντιφασιστικής συνέλευσης αυτονομη *antifa* έχουν σα θέμα τους την ιστορία του ελληνικού ιμπεριαλισμού, την ιδέα περί συνέχειας των δομών του ελληνικού κράτους, την αντιμετώπιση των στρατοπέδων συγκέντρωσης ως κρίκο των κρατικών πολιτικών περί μετανάστευσης, την εναντίωση στην υποτίμηση των ρομά.

Υπάρχει και κάτι τελευταίο που θα θέλαμε να σχολιάσουμε. Οι σύντροφοι που υποστηρίζουν ότι το Δεκέμβρη του 2008 κολλάγαμε αφίσες, κατά βάση έχουν δίκιο· πιθανόν βέβαια με έναν τρόπο που τους διαφεύγει. Γιατί η αλήθεια είναι ότι το χούι της αφισοκόλλησης μάς χαρακτήριζε και πολύ πριν το Δεκέμβρη, κι απ' ό,τι φαίνεται δε μας έχει περάσει ακόμη. Για να μπορέσουμε να γράψουμε αυτό το κείμενο μεταξύ άλλων ανατρέξαμε και στην έντυπη παραγωγή της συνέλευσης αυτονομη *antifa*. Με σχετική έκπληξη μετρήσαμε τις αφίσες που έχουμε εκδώσει και είδαμε ότι ξεπερνάνε τις σαράντα! Προσπαθήσαμε να εξηγήσουμε το λόγο. Σκεφτήκαμε ότι αυτός ήταν ο τρόπος που διαλέξαμε για να αντιπαρεθεθούμε αξιοπρεπώς με την εποχή και τα ζόρια της. Καταλάβαμε ότι η μεγάλη έλλειψη των καιρών μας είναι δεν ήταν το «να γίνει κάτι τώρα», όπως διακήρυττε σε όλους τους τόπους η κυρίαρχη αντίληψη περί πολιτικής οργάνωσης, αλλά η έλλογη κατανόηση των διάφορων συνταρακτικών που ξεκινούν από τις άδειες τσέπες μας και φτάνουν μέχρι τη διάλυση της Συρίας. Κι ανάποδα: αντιληφθήκαμε τη δυνατότητα δημόσιας, μακρόχρονης, έλλογης και σε μαζική κλίμακα προπαγάνδας ως ζήτημα πρώτης γραμμής για μια εποχή που κολυμπάει στις προσαγές των νέων μέσων κοινωνικής δικτύωσης, στη μπάτσικη προπαγάνδα και στη συλλογική σύγχυση.

Ή, για να το πούμε πιο άμεσα, κολλάμε αφίσες γιατί έτσι μιλάμε! Έτσι απελευθερώνομαστε από τη μεσολάβηση των ΜΜΕ! Έτσι διεκδικούμε την αυτονομία μας από φιλικούς καλοθελητές και την αξιοπρέπεια μας από το κούμπι στο βούρκο των «απόψεων που όλες ίδιες είναι», γιατί όλες προσεγγίζονται με το πάτημα ενός κουμπιού! Η άποψή μας δεν είναι «ίδια με όλες τις άλλες». Όχι γιατί είναι πιο έξυπνη, ή πιο εμπεριστατωμένη, αλλά γιατί για να ειπωθεί χρειάζεται πείσμα, προσηλωση, συνέχεια, δεκάδες συντρόφους και συντρόφισσες με την ίδια γνώμη, εκατοντάδες ώρες συλλογικής εργασίας. Αυτό είναι η αφισοκόλληση. Η διεκδίκηση της αυτονομίας στο πιο στοιχειώδες επίπεδο· στο επίπεδο του λόγου. Γι' αυτό, όπως ξέρουν οι ενδιαφερόμενοι, δεν είναι εύκολο πράγμα· καθόλου μα καθόλου εύκολο.

Αθήνα πόλη φάντασμα / Αθήνα πόλη γκέτο

Ο Σέρτζιο Μπολόνια έλεγε στο βιβλίο του *Ναζισμός κι Εργατική Τάξη* ότι η αντιφασιστική μάχη στη Γερμανία του μεσοπολέμου δόθηκε πόλη την πόλη, γειτονιά τη γειτονιά, τετράγωνο το τετράγωνο. Είχαμε βρει εκείνη την αφήγηση συναρπαστική. Όχι τάχα γιατί στο πρόσωπο των γερμανών προλετάρων βλέπαμε την πάρτη μας – η διαφορά εποχής, συνθηκών και τάξης μεγέθους είναι συντριπτική. Εκείνο αντίθετα που μας ενθουσίαζε από τις ιστορίες για την αυτοθυσία των μακρινών συντρόφων ήταν κάτι πιο «πεζό»: η ιδέα ότι η αντιφασιστική μάχη δεν ήταν μόνον η βίαιη αυτοάμυνα απέναντι στους φασίστες και τους μπάτσους, αλλά εξίσου η υπόγεια και μοριακή δουλειά στον πολεοδομικό ιστό του Βερολίνου. Όταν την είχαμε πρωτοδιαβάσει, είχαμε βρει εκείνη την έμφαση στο μικροεπίπεδο (την έμφαση στη γειτονιά, σε κάθε της τετράγωνο και σε κάθε της δρόμο) εξαιρετικά επίκαιρη. Ίσως επειδή κάθε διαθέσιμη φωνή μας επέπληττε ότι το «να τραβιέσαι στο διαόλου τη μάνα για να κολλήσεις μια αφίσα δεν έχει πλέον νόημα». Κατά τη γνώμη μας ισχύει ακριβώς το αντίθετο. Κατά τη γνώμη μας η αφισοκόλληση γειτονιά τη γειτονιά, τετράγωνο το τετράγωνο, δρόμο το δρόμο πέρα από όλα τα άλλα αναδεικνύει αυτήν την καθημερινή, μοριακή, πολεοδομική διάσταση του αγώνα. Κι αυτό δεν είναι δική μας πρωτοτυπία, δεν είναι καν κάτι που ανακαλύφθηκε στο Μεσοπόλεμο. Είναι ένας τρόπος να επιβιώνεις μέσα σε χώρους και χρόνους εμφυλιοπολεμικούς.

Αντίθετα με τους γρουσουζήδες που αντιμετωπίζουν την αφισοκόλληση σαν απέλπιδα μάχη με τις κόλλες και τους μικροαστούς υπάρχουν κι οι αισιόδοξες πλευρές της υπόθεσης. Οι δύο φωτογραφίες που βάλαμε παραπάνω είναι τραβηγμένες στην αρχή και στο τέλος του 2014, στο Γαλάτσι και στον Πειραιά αντίστοιχα. Στάλθηκαν στο inbox της συνέλευσης αυτονομη *antifa* μαζί με τα ακόλουθα σχόλια (αντιγράφουμε επί λέξει):

Γεια σε όλους κι όλες!

*Το τιμ Πειραιά στέλνει τα φιλιά του σε όλες τις ομάδες αφισοκόλλησης που η βαριά μοίρα τις έχει καταδικάσει να κολλάνε μέσα στο μπετόν, πάνω απ' τους υπονόμους, ανάμεσα σε σύριγγες και σκουπίδια... Θάλασσα σύντροφοι και συντρόφισσες! Θάλασσα! Και κόττερα! Το ανώτερο μας *afisokolisi quality* δείχνει από χιλιόμετρα! Ζηλεύτε δούλοι του μπετόν!!!*

Όποιος έχει τη χαρά να κολλήσει σε καφάο όπου δεν έχει ξανακολλήσει κανείς, νιώθει κάτι από το μεγαλείο των εξερευνητών του 16ου αιώνα, κάτι από τη συγκίνηση του Μαγγελάνου όταν είδε πρώτη φορά το Μακτάν των Φιλιππίνων, προτού τον φάνε, σοφά ποιούντες οι ιθαγενείς, κάτι από την ανάταση του Ξενοφώντα όταν είδε τη θάλασσα.

Χ.

(Ο'Α. με κοροϊδεύει που λέω τέτοια πράγματα· γιατί;)

